

Історичні, філософські, правові й організаційні проблеми фізичної культури

УДК 796.01

*Анатолій Войнаровський,
Наталія Войнаровська*

Аналіз виступів українських спортсменів на студентських Універсиадах 1993–2011 рр.

Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Студентський спорт – це найбільш динамічна й активна складова частина спорту України. Він об'єднує у своїх лавах найкращі спортивні кадри України. Маючи величезну та славу історію, він із 1993 р. інтегрувався в міжнародну систему студентського спорту як самостійний, самодостатній представник України. Спортивна студентська спілка України (СССУ) проводить усі змагання студентів як на території держави, так і представляє її на всіх міжнародних спортивних форумах, які проводяться під егідою ФІСУ.

Завдання дослідження – проаналізувати нормативні документи та літературні джерела, що визначають досягнення українських студентів на зимових і літніх Універсиадах.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Протягом багатьох десятиліть, на теренах колишнього СРСР проходить багато змагань, у яких беруть участь студенти.

Молоді люди завжди відігравали значну роль у суспільних процесах будь-якої держави. Після розпаду СРСР на окремі суверенні держави в 1993 р в Україні створено Спортивну студентську спілку України (СССУ), яка офіційно вступила до Міжнародної федерації студентського спорту. Вона також стала правонаступником студентського спортивного товариства “Буревісник”, яке відповідало за студентський спорт у всіх республіках СРСР.

СССУ – всеукраїнська громадська організація, яка об'єднує на добровільній основі студентів, працівників середніх спеціальних і вищих навчальних закладів. Вона представляє та захищає інтереси України в міжнародному студентському спортивному русі, в усіх заходах, які проводить Міжнародна федерація університетського спорту (ФІСУ) [1]. Другий спортивний форум, що поступається за представництвом і кількістю спортсменів лише Олімпійським іграм, має хороший статус для пропаганди іміджу країни в міжнародному спортивному русі. Універсиади традиційно проходять через кожні 2–3 роки.

Розпочинаючи з 1993 р., студентська збірна України взяла участь у 10 зимових та 10 літніх Всесвітніх універсиадах (табл. 1, 2)

Таблиця 1

Участь збірної України у зимовій Всесвітній універсиаді

Ігри універсіад	Рік проведення	Місце проведення	Нагороди			Загальна кількість	Місце
			золото	срібло	бронза		
XVI	1993	Закопане, Польща	1	0	0	1	10
XVII	1995	Хака, Іспанія	0	0	4	4	18

XVIII	1997	Муджу, Корея	0	2	2	4	15
<i>Закінчення табл. 1</i>							
XIX	1999	Попрад, Словаччина	4	1	2	7	6
XX	2001	Закопане, Польща	1	1	2	4	11
XXI	2003	Тарвізіо, Італія	7	4	3	14	2
XXII	2005	Інсбрук, Австрія	4	10	2	16	6
XXIII	2007	Турино, Італія	2	8	6	16	11
XXIV	2009	Харбін, Китай	1	2	4	7	13
XXV	2011	Ерзурум, Турція	6	5	4	15	3
Всього:			26	33	29	88	

Першою Універсіадою для українських студентів стала зимова (16) Універсіада в Закопане (Польща) 1993 р. І відразу маленька команда (10 осіб) зуміла завоювати золоту медаль у лижних перегонях – жіноча естафета 3x7.5 км у складі Ірини Тараненко, Олени Гаясової та Марії Пестрякової [2].

Наша найтитолованіша лижниця І. Тараненко в Закопане стала чемпіонкою Універсіади вже вдруге (перший раз була чемпіонкою ще в складі команди СРСР). До десятки найсильніших спортсменів потрапили стрибунки з трампліна (4 місця в командних змаганнях) Василь Грибович та Андрій Гливіко. Хоча медалей могло бути й більше, наші спортсмени дуже важко добирались із Києва до Закопане, їхали всю ніч і банально спізнилися на старті індивідуальних гонок.

Таблиця 2

Участь збірної України в літній Всесвітній універсіаді

Ігри універсіад	Рік проведення	Місце проведення	Нагороди			Загальна кількість	Місце
			золото	срібло	бронза		
XVII	1993	Буфало, США	11	6	9	26	6
XVIII	1995	Факуока, Японія	4	5	7	16	9
XIX	1997	Палермо, Італія	17	6	4	27	8
XX	1999	Пальма, Іспанія	7	7	8	22	7
XXI	2001	Пекін, Китай	13	14	7	34	5
XXII	2003	Тегу, Корея	23	15	17	55	4
XXIII	2005	Ізмір, Турція	18	16	18	52	4
XXIV	2007	Бангкок, Таїланд	28	20	18	66	3
XXV	2009	Белград, Сербія	7	11	13	31	6
XXVI	2011	Шеньгжень, Китай	11	19	14	44	7
Всього:			139	119	115	373	

Першою літньою Універсіадою для українських спортсменів стала Універсіада в Бафало (США), яка була першою і для держави США (як її організатора).

І тут наші студенти не були останніми, за підтримки заокеанської діаспори, яка підтримувала українських студентів, котрі вперше виступали під жовто-блакитним прапором. І в боротьбі зі спортсменами зі 118 країн вони зуміли завоювати дві золотих, шість срібних та дев'ять бронзових нагород, що допомогло нам вибороти шосте загальнокомандне місце [3].

На Американський континент Україна зуміла відрядити солідну делегацію зі знаних в усьому світі спортсменів. Чемпіонами Універсіади стали спортивні гімнасти Т. Лисенко (дві золоті нагороди), Н. Калініна (дві золоті нагороди), І. Коробчинський та команда дівчат у загальному заліку (114,005 бала). Отже, завойовано шість чемпіонських титулів. Їх підтримали легкоатлети О. Клименко, В. Калесник, плавчиня С. Бондаренко, фехтувальник С. Голубницький, веслувальники (четвірка парна) І. Могильний, Л. Шапошніков, К. Проненко, А. Продан. Призерами Універсіади стали Р. Володьков, Л. Григоренко, Л. Стівчата, Р. Степанов, В. Кириєнко, П. Хникін, О. Леоненко, С. Бондаренко, І. Коробчинський, В. Валдаєв. Вони всі разом отримали ще шість срібних і дев'ять бронзових нагород, що дало змогу нашій дружині (68 спортсменів) на рівних боротись із командами Росії, Китаю, Франції, США, які нараховували понад 400 спортсменів у кожній команді.

17 зимова Універсіада проводилася в іспанському місті Хака в лютому 1995 р. Тут успіхи студентською збірної України були значно скромніші. Та ми ніколи й не претендували на звання "великої" зимової держави. Чотири бронзові медалі в скарбничку збірної принесли лижні дисципліни. Так, бронзову медаль на 30 км дистанції завоював М. Попович, на 10 км – Г. Сліпенко,

ще дві нагороди ми отримали в естафетах 4x10 (чоловіки) – Н. Попович, О. Заровний, Г. Нікок, І. Співак та 3x5 – Г. Сліпенко, В. Шевченко, О. Трошко. Збірна команда України зайняла 18 місце в загальному заліку учасників Універсіади.

Літня 17 Універсіада 1995 р., яка проходила в м. Фукуоці (Японія), також була для українських студентів не дуже вдалою. Продовжили “золоту” традицію студенти в спортивній гімнастиці, чемпіонкою стала О. Шульга (золото, бронза), Н. Калініна (бронза); золотим був виступ легкоатлета В. Сидорова з Одеси, В. Вершиніна (золото), призерами також стали О. Овчарова, С. Голобницький, А. Углов, К. Надірадзе, С. Дорогов, В. Гутцайт, О. Крикун, В. Колеснік. Таким чином, команда України завоювали чотири золотих, п’ять срібних, сім бронзових нагород і привезла додому дев’яте місце серед 162 команд із понад 6 тис. учасників.

18 зимова Універсіада проходила в південнокорейському місті Муджу із 27.01. по 02.02.1997 р. Кількість команд-учасників стала рекордною для зимових Універсіад (48). Делегація України включала 24 спортсмени та 18 тренерів. Її очолив заступник міністерства освіти України В. О. Зайчук. На жаль, фінансовий стан українського спорту не дав змоги взяти в Корею хокейну збірну. Спортсмени репрезентували ВНЗ Тернополя, Івано-Франківська, Сум, Києва та ін. Українські спортсмени на 18 Універсіаді виступили набагато краще, ніж на попередній: в активі – дві срібні та дві бронзові медалі, що дало змогу зайняти 15 загальнокомандне місце. Реноме лижної країни підтримали призери 17 зимової Універсіади в Хоці, чоловічий кuartет в естафеті 4x7,5 км (Г. Нікок, І. Співак, М. Попович, В. Ольшанський), ще одну бронзу отримав М. Попович на дистанції 30 км. А дві збірні команди біатлоністів синхронно завоювали срібні нагороди в естафетах 3x5 – жіноча (Н. Стенькова, Н. Терещенко, Т. Рудь) і 4x7,5 км – чоловіча (О. Лисенко, О. Білоненко, О. Примак, К. Кулупаєв).

На 19 Всесвітній літній універсіаді, яка проходила на Сицилії з 18 по 31 серпня, наша збірна повністю підтримала реноме великої спортивної держави. У гострій боротьбі зі спортсменами з команд-учасниць українські студенти зайняли друге загальнокомандне місце, пропустивши вперед тільки дійсно сильнішу команду США. У рамках Універсіади проведено змагання з 10 видів спорту, у яких брали участь 3949 спортсменів, котрі розіграли 306 медалей.

Основна частина змагань пройшла в містах Катанья, Палермо та Місіна. Окремі матчі з футболу й баскетболу проходили більш як у десяти містах Сицилії.

На рахунку українських спортсменів – 27 медалей (17 золотих, шість срібних та чотири бронзових). Героїнею 19 літньої Універсіади по праву потрібно вважати ЗМС України Олену Вітриченко (художня гімнастика), яка завоювала п’ять медалей (чотири золоті, одну бронзову). Хороший доробок золотих медалей отримали фехтувальники (4), легкоатлети (5), плавці (4). Українські студенти вперше досягли такого значного успіху на Універсіаді [7].

19 зимова Універсіада проходила наприкінці січня 1999 р. в Словенії, у містах Попрад, Острблі, Штребське-Плесо, Ясна, де розіграно в дев’ятьох видах спорту 52 комплекти нагород.

Керівництво студентського спорту України змогло зібрати під прапор збірної практично всіх найсильніших спортсменів. Особливо це вдалося у випадку із хокеїстами. І зі слів генерального секретаря ССС України В. Говрилко, вперше було проведено цілеспрямовану підготовку спортсменів до Універсіади. У Попрад поїхало 69 спортсменів – біатлон (14), гірські лижі (10), лижні перегони (11), фігурне катання (7), шорт-трек (6), хокей (21). Більшість медалей (три золоті й бронзову) завоювала чемпіонка попередньої Універсіади В. Шевченко, її підтримали біатлоністи О. Хвостенко та чоловіча команда в естафеті 4x7,5 км (срібло). А найгучніший успіх випав на долю підопічних О. Сеуканда й М. Воробйова, які стали переможцями Універсіади із хокею, обійшовши на турнірі сильні команди Фінляндії, Словаччини, Росії. Цей успіх дав змогу українській дружині фінішувати на наступному місці загальної класифікації з 52 команд суперниць [8].

А 20 літня Універсіада проходила в м. Пельма (Іспанія) в липні 1999 р. Цей рік є ювілейним для Міжнародної федерації студентського спорту (ФІСУ). У вересні 1999 р. вона відзначила своє 50-річчя. Тому в Пальма де Мальорка Універсіада носила ювілейний статус. Цікавим є той факт, що за ці 50 років ФІСУ керували тільки два президенти – Пауль Шляйсмер (Люксембург) 1959–1961рр., Прімо Небіола (Італія) з 1661 р.

На Універсіаду приїхало 170 делегацій, які змагались у 17 видах спорту. Україна відрядила до Іспанії 143 студенти-спортсмени, очолили делегацію міністр освіти В. Зайчук та голова СССУ В. Крелинь. Завдання поставлені дуже високі – потрапити до чільної вісімки, що автоматично довело право в цьому виді виступати на наступній Універсіаді.

Золотими нагородами були відзначені О. Говорова (легка атлетика), О. Лукашевич (легка атлетика), С. Лебідь (легка атлетика), О. Берем (гімнастика), В. Гуцейт (фехтування), О. Шеховцева (легка атлетика), збірна команда України (шпага). Призерами стали Н. Грузинська, Р. Сванідзе, А. Бердніков, В. Гайдамака, А. Гончаренко, О. Горбачук, О. Тесленко, В. Карпенко, Г. Тирик, Д. Завгородній, І. Горбоконт, Р. Ревенко.

У цілому виступ української збірної на 20 Універсіаді можна вважати успішним (сім золотих, сім срібних, вісім бронзових) і завоювала загальне сьоме місце в підсумку.

20 зимова Універсіада проходила в польському місті Закопане із 7 по 17 лютого 2001 р. Це була третя Універсіада, яка проходила в цьому місті. Тут протягом дев'яти днів на Всесвітніх студентських іграх було розіграно 52 комплекти нагород.

Україна відрядила на змагання 115 спортсменів. Виступили вони набагато слабше, ніж на попередній Універсіаді – усього чотири медалі (одна золота, одна срібна, дві бронзові). Чемпіонами 20 зимової Універсіади стали наші відомі фігуристи – Р. Гончаров і О. Грушина. Бронзові нагороди вибороли хокеїсти, які в драматичному матчі за третє місце перемогли команду Чехії (4:3). Ще одну бронзову нагороду отримала жіноча збірна з біатлону в естафеті 3x7,5 км у складі О. Хвостенко, О. Яковлева, Т. Рудь, що дало нам право закріпитися на 11 місці в загальній класифікації Універсіади [10].

Виступ українських студентів на 21 Всесвітній літній універсіаді, що проходила в Пекіні (Китай), вони сміливо можуть занести собі в актив. Із-поміж 757 атлетів, які представляли 165 країн-учасниць, наші спортсмени завоювали 34 нагороди (13 золотих, 14 срібних, сім бронзових). Потрібно відзначити, що на Універсіаду Україна відправила практично всіх кращих спортсменів, а всього поїхало в Пекін 213 осіб, які боролися за медалі у 12 видах спорту. За кількістю учасників українську делегацію випередили тільки чотири країни США (266), Росії (285), Японії (314), Китаю (390). Тому п'яте загальнокомандне місце збірної України – це черговий крок до утвердження слави українського спорту. Героїнею Універсіади з-поміж усіх спортсменів сміливо можна назвати Тамару Єрофееву, яка завоювала п'ять медалей (чотири золотих й одну срібну), ще сім золотих нагород Українській збірній принесла команда плавців: Я. Клочкова (дві золоті), О. Лісогор (дві золоті), також чемпіонами Універсіади стали І. Червінський, І. Снітко, легкоатлети В. Паламар, С. Лебідь. Срібло та бронзу завоювали фехтувальники М. Хворост, Г. Горіна, Г. Гуріна, О. Портал, Н. Грудзинська, О. Виборнова; легкоатлети Ю. Білоног, В. Піскунов, В. Михайленко, А. Твердоступ; плавці А. Сердінов, О. Мукомол, В. Шерков, В. Миколайчук; збірна із футболу (22 гравці) [11].

Із набагато гіршим результатом повернулися наші студенти із 21 зимової Універсіади в Тарвізо (Італія). Але за кількістю отриманих нагород на ній ми зайняли найвище місце за всю історію незалежної України в зимових видах спорту.

Українська команда зуміла вибороти сім золотих, чотири срібних та три бронзових нагороди. Найбільший “золотий” доробок на Універсіаді мали біатлоністи А. Дериземля, В. Деркач, О. Біланенко, О. Коробейніков, О. Хвостенко, лижниця В. Шевченко, призерами стали О. Хвостенко, В. Деркач, А. Дериземля, жіноча команда в естафеті 3x6 км [13].

У період із 21 по 31 серпня 2003 р. в м. Тегу (Південна Корея) пройшла 22 літня Всесвітня універсіада. Відбулися змагання з 21 виду спорту, уперше в програму змагань включені такі види спорту, як тхеквон-до, дзюдо, стрільба з лука, де студенти азіатських країн не мають собі рівних. Та все ж у боротьбі з 5000 суперників зі 174 країн збірна України виглядала дуже переконливо, завоювавши 55 медалей (23 золотих, 15 срібних, 17 бронзових); наша команда стала четвертою в загальному заліку Універсіади.

Найбільше золотих медалей завойовано в басейні, а Яна Клочкова стала героїнею Універсіади (чотири золотих нагороди). Її підтримали А. Сердінов (2), О. Лісогор, І. Миколайчук, Ю. Єгошін, С. Прилуков, В. Широков, О. Мукомол, гімнастки І. Яроцька (3 золота), А. Безсонова (1 золото, 4 срібла), А. Михайленко, легкоатлети О. Болсун, М. Фокіна, А. Твердоступ (2), О. Корчмід, В. Васильєв, фехтувальник В. Лукашенко (2 золота) [14].

Чергова зимова Універсіада (22) проходила в січні 2005 р. в м. Інсбруці (Австрія). У змаганнях узяло участь 1500 спортсменів із 53 країн світу, українські спортсмени брали участь у десяти з чотирнадцяти видів спортивної програми. Боротьбу за нагороди вели 96 спортсменів, які є студентами 18 вищих навчальних закладів із 10 регіонів України. Ця Універсіада розглядалась як підготовка до Олімпіади в Турині. У десяти видах спорту наша збірна була представлена першими номерами національної збірної. І ця заготовка повністю себе виправдала. Золото вибороли лижники та біатлоністи. Золото й бронзу отримали Р. Лейбюк, О. Біланенко (золото, срібло), О. Хвостенко (золото), жіноча команда в естафеті 3x6 км (золото) у складі О. Хвостенко, І. Супрун, О. Яковлева, призерами стали Р. Прима, О. Прохор, М. Гуменяк, В. Григор'єв, М. Сергейко, О. Яковлев, В. Чернега, Т. Волосожер, С. Морозов. Завоювавши чотири золоті, 10 срібних і дві бронзові нагороди, українська збірна зайняла шосте місце в загальному заліку Універсіади [15].

22 літня Універсіада проходила в м. Ізмірі (Туречина) в серпні 2008 р. Українські студенти змагались у 12 видах спорту із 17 заявлених на Універсіаді. Збірна України привезла до Туреччини 147 атлетів, 65 % із яких мали досвід виступів на останній (2004) Олімпіаді в Афінах. В Ізмир приїхали представники ВНЗ Києва, Харкова, Луганська, Запоріжжя, Кам'янка-Подільського, Львова. Олімпійський досвід дався взнаки, наші студенти завоювали 52 медалі (18 золотих, 16 срібних, 18 бронзових). Золото дали українській збірній плавці О. Лісогор (дві золоті), С. Бреус (дві золоті), борці вільного стилю І. Мерлені, О. Кушнір, збірна лучників у складі Д. Грочов, В. Рубан, О. Сердюк, легкоатлетка Л. Блонська, фехтувальна команда Д. Чумак, Д. Корюченко, А. Хворост. Знову змогли відзначитися гімнастки, зокрема А. Бессонова, які завоювали дев'ять медалей, п'ять із яких – золоті. Їх підтримали спортивні гімнасти М. Проскуріна, В. Максюта, котрі завоювали дві золоті й дві срібні нагороди.

Призерами Універсіади стали В. Димо, І. Червінський, І. Амшенікова, О. Левковська, О. Когут, К. Палеха, В. Коваль, С. Адвека, Л. Блонська, Д. Чермак. Цей успіх дав можливість упевнено закріпитись українській команді на четвертому місці в підсумках Універсіади [16].

Чергова зимова Універсіада (XXIII) проходила в м. Турині (Італія). Турин приймав I Всесвітні студентські ігри в 1959 р., а потім проводив зимову Універсіаду 1966 р. та літню – у 1970 р. Ще двічі Турин приймав Олімпійські зимові ігри. Уперше за 48-річну історію турніру в ньому взяли участь студенти-інваліди. У місто Турин приїхали 2670 спортсменів із 55 країн учасниць. Україну на Універсіаді представляв 91 атлет. Вони боролися за 72 комплекти медалей у семи видах спорту з 12, які були заявлені на Універсіаді.

Змагання такого рангу в Турині проходили вже вчетверте та й “хрещеним батьком” усіх Універсіад був уродженець Турина Прісмо Небіоло. Усі змагання проходили на майданчиках і трасах Олімпійських ігор 2006 р. Свій високий клас підтвердили біатлоністи. Золото завоювали О. Яковлева та В. Семеренко, їх підтримали С. Седнев [3], В. Семеренко [2], О. Бережний, Р. Прима, В. Якимчук і фігуристи Т. Волосожер, С. Морозов. Це допомогло українській команді зайняти 11 місце в загальному заліку Універсіади [17].

XXIV літні студентські ігри приймав Бангкок (Таїланд), атлети змагались із 15 видів спорту. Майже 7000 учасників. Україну представляла найчисельніша за всі часи спортивна команда з 213 атлетів, які змагались зі спортсменами з 170 країн світу. Літню сесію наші студенти здали на “відмінно” 66 медалей (28 золотих, 20 срібних, 18 бронзових) та III загальнокомандне місце в підсумку Універсіади. Це найкращий медальний доробок українських спортсменів протягом усіх Універсіад.

Основними постачальниками “золота” стали спортсмени-легкоатлети О. Солодуха, І. Штангеева, Ю. Кревсун, Н. Пігида, А. Єфремова, О. Завгородня, О. Щербак, С. Демидюк; плавці □ Я. Клочкова, В. Димо, О. Лісогор [2]; гімнасти □ О. Воробйов, А. Ісаєв, О. Щербатих, Д. Згоба. Знову найбільше золотих медалей здобула гімнастка А. Бессонова (п'ять золотих). Золотими стали команди в стрільбі з пневматичного пістолета, футболу, фехтування. Українська команда зайняла високе третє місце, пропустивши вперед тільки дійсно сильні команди Росії (502 особи) та Китаю (450 осіб).

Зимова Універсіада XXIV (2009) проходила в м. Харбіні (Китай). У змаганнях узяли участь 1635 атлетів із 44 країн-учасниць. Вони розіграли 81 медаль у 12 видах спорту. Збірна України представлена 71 атлетом у 10 видах спорту із 12 заявлених на Універсіаді. Найбільші сподівання, як

завжди, покладалися на біатлоністів (16 учасників). Хоча українська команда знову не потрапила в десятку кращих, усе-таки її виступ можна вважати вдалим (13 місце із 44 країн). Завойовано сім медалей (одну золоту, дві срібні, чотири бронзові). Золото для України здобув біатлоніст О. Бережний, він також отримав ще дві срібні нагороди, його підтримав С. Семенов; лижниця М. Лісогор, фігуристи А. Бекназерова й В. Зуєв; жіноча збірна України в естафеті 3x6 км. [18].

Стартувавши в столиці Сербії 12 липня 2009 р., XXV Всесвітня Універсіада була ювілейною (50) студентською олімпіадою. Одночасно відзначалось і 60-річчя Міжнародної федерації студентського спорту (ФІСА). Організатори зібрали на ці змагання 10 000 спортсменів зі 145 країн світу, які змагались у 15 видах спорту (хоча планувався 21 вид спорту) за 461 комплект медалей. Українська делегація в складі 169 атлетів боролася за медалі в 14 видах спорту. І хоча в складі студентської збірної було 32 спортсмени з олімпійської збірної, повторити успіх XXII Універсіади наші студенти не змогли. Виборовши 31 медаль (сім золотих, 11 срібних і 13 бронзових), українська команда зайняла високе шосте місце в загальній класифікації. Золото вибороли І. Боросик [2] – плавання; фехтувальники жіночої збірної; К. Міляєв – стрибки у воду; В. Рубан – стрільба з лука; футбольна збірна України. Підтвердила свій високий рівень і найтитлованіша спортсменка за всю історію Універсіад Анна Бессонова (художня гімнастика) – чотири срібні нагороди.

Приємною несподіванкою цієї Універсіади є те, що медалі отримано в настільному тенісі (О. Дідух), у великому тенісі (А. Смірнов, І. Сергєєв); стрибках у воду (І. Кваша й А. Пригоров) [19].

XXVI зимова Універсіада проходила в місті Ерзурум (Турція). Удруге поспіль відбувалася в Азії, літня Універсіада 2011 також пройде в Азії у китайському місті Шеньгжені. На Універсіаді розігрувалося 64 комплекти нагород в 11 видах спорту. У Турцію прибуло 1880 спортсменів із 58 країн світу. Збірна України поставила черговий міні-рекорд – III загальнокомандне місце в підсумку змагань.

Як завжди, на Універсіаді нас “порадували” біатлоністи та лижники, які завоювали більшість усіх медалей. Усе злото українській збірній принесли біатлоністи В. Семеренко (3 золота), А. Прима (2 золота), С. Семенов (1 золото); призерами стали А. Прима, С. Семенов, С. Крикочук; лижники (К. Григоренко завоювала найбільшу кількість медалей, п’ять стартів – п’ять медалей – дві срібні, три бронзові); двічі призерами ставали команди в естафетах (жіночій і змішаній) фігуристів Н. Фроленкова, М. Касло; сноубордистка А. Чундак (срібло). Наші спортсмени та тренери можуть з оптимізмом надіятися на виступи в Олімпіаді Сочі-2014 [20].

Літня Універсіада 2011 (XXVI) пройшла в місті Шеньгжені (Китай). Вона стала наймасштабнішою та найкомфортнішою для спортсменів. Уперше господарі побудували спеціальне студмістечко для спортсменів Універсіади. У 24 видах спорту (12 основних видів спорту й 12 видів спорту, які представили господарі). 8078 учасників розіграли 306 комплектів нагород.

Українська збірна знову зуміла потрапити до десятки найсильніших – 11 золотих, 19 срібних та 14 бронзових медалей. Наша збірна зайняла сьоме загальнокомандне місце зі 152 країн-учасниць.

Третину всіх золотих медалей для збірної України принесли легкоатлети Б. Бондаренко, О. Завгородня, А. Ярошук; жіноча команда спринтерів у естафеті 4x100; золоті медалі отримали фехтувальники А. Ягода, О. Харлан; команда шаблістів, спортивний гімнаст Куксенков (золото, срібло), дзюдоїстка В. Туркс; призерами ставали Л. Шуліка, Л. Калітовська, А. Міщенко, Л. Лобанова, К. Стуй, В. Кузнецов, О. Кривцов, А. Кисла, А. Коваль, Я. Дем’янчук, С. Фролов, Д. Степанюк [2], С. Голук [21].

Чергова зимова Універсіада відбудеться 2013 р. в м. Маріборі (Словенія), а літня 2013 року – у м. Казані (Росія). Також затверджені міста, які приймуть літню 2015 р. – це м. Квонжу (Корея) та зимову 2015 р. – м. Гранада (Іспанія) – Універсіади.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Усі види студентського спорту – це відображення ефективності державної молодіжної політики в Україні. Потрібно відзначити, що студентський спортивний рух України набуває все більшої популярності серед сучасної молоді. Українська студентська збірна на літніх Універсіадах не перебувала нижче 10 загальнокомандного місця. Потрібно зробити все можливе, щоб наші спортсмени отримували за виступи на Універсіадах не тільки моральне задоволення, а й тверду фінансову підтримку (хоча б на рівні чемпіонатів світу). Студентський спорт повинен бути чітко розмежований на аматорський і професійний.

Список використаної літератури

1. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Кун Л. – М. : Радуга, 1982. – С. 278–280.

2. Спортивна газета. – № 18–19 від 12.02.1993.
3. Спортивна газета. – № 63 від 21.07.1993.
4. Спортивна газета. – № 19 від 3.03.1995.
5. Спортивна газета. – № 65; 67 від 7.05.1995.
6. Советский спорт. – 04.02.1997; 29.02.1997.
7. Спортивна газета. – 25.08.1997.
8. Команда. – 21.01.1999. 25.01.1999.
9. Спортивна газета. – 13–14.02.1999.
10. Спортивна газета. – 17.02.2001.
11. Команда. – 18.08.2001.
12. Григорович В. В. Всеобщая история физической культуры и спорта / Григорович В. В. – М. : Сов. спорт, 2008.
13. Спортивна газета. – 20.01.2003.
14. Советский спорт. – № 60 от 23.08.2003.
15. Спортивна газета. – № 6 від 21–24.01.2005.
16. Спортивна газета. – № 62 від 23–25.08.2005.
17. Спортивна газета. – № 5–6 від 23–25.01.2007.
18. Советский спорт. – 15.08.2007.
19. Команда. – 15.07.2009.
20. Команда. – 18.02.2009.
21. Команда. – 25.08.2011.

Анотації

На Україні є більше ніж 800 вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, а це величезний пласт розвитку студентського спорту, ще повністю не вивчений і мало висвітлений у засобах масової інформації. Завдання дослідження – аналіз нормативних документів та літературних джерел, що визначають досягнення українських студентів, об'єднаних у Спортивну студентську спілку України (СССУ) на зимових і літніх Універсиадах. Зробивши аналіз виступів українських студентів на Всесвітніх універсиадах, ми зробили висновок, що студентський спорт – найбільш масовий на Україні, 60–65 % усіх збірних України за видами спорту є студентськими. Загалом держава недофінансовує студентський спорт, але, незважаючи на це, студентський спортивний рух неухильно зростає з року в рік, збільшується не тільки кількість видів спорту, а й якість тих традиційних, що вже існують протягом десятиліть. У статті аналізуються результати виступів українських студентів на Універсиадах за період незалежності України.

Ключові слова: Універсиада, молодь, студентські змагання, спорт, всесвітні ігри.

Анатолій Войнаровський, Наталія Войнаровская. Анализ выступлений украинских спортсменов на студенческих Универсиадах 1993–2011 гг. В Украине есть более 800 высших учебных заведений III–IV уровней аккредитации, а это огромный пласт развития студенческого спорта, ещё полностью не изучен и мало освещён в средствах массовой информации. Задачей исследования является анализ нормативных документов и литературных источников, которые определяют достижения украинских студентов, объединённых в Спортивный студенческий союз Украины (СССУ) на зимних и летних Универсиадах. Сделав анализ выступлений украинских студентов на Всемирных универсиадах, мы пришли к выводу, что студенческий спорт – наиболее массовый в Украине, 60–65 % всех сборных Украины по видам спорта являются студенческими. В общем государство недофинансирует студенческий спорт, но, несмотря на это, студенческое спортивное движение неуклонно растёт из года в год, увеличивается не только количество видов спорта, но и качество тех традиционных, уже существующих на протяжении десятилетий. В статье анализируются результаты выступлений украинских студентов на Универсиадах за период независимости Украины.

Ключевые слова: Универсиада, молодёжь, студенческие соревнования, спорт, всемирные игры.

Anatoliy Boinarovskiy, Nataliya Boinarovskaya. Alalysis of Performances of Ukrainian Athlets on World Student Games during 1993–2011. In Ukraine there are more than 800 educational establishments of III–IV level of accreditation that is a huge layer of student sport development. It is not fully studied and poorly highlighted by mass media. The aim of the research is to analyse normative documents and literary resouses, define the achievements of Ukrainian students who are joined into Ukrainian Student Sports Union (USSU) on winter and summer World Student Games. After we have analysed the performances of Ukrainian students on World Student Games we came to the conclusion that student sport is mostly widespread in Ukraine, 60–65 % of all Ukrainian national team members of all kinds of sport are students. In whole the government underfunds student sport, despite this sports movement grows each

year. Number of kinds of sport and quality of the existing ones grows all the time. In the article the results of participation of Ukrainian students on World Student Games during the period of Ukraine's independence.

Key words: World Student Games, youth, student competitions, sport, world games.

УДК 796.01

Володимир Пасічник

Становлення системи підготовки вчителів фізичного виховання в Польщі (XIX – початок XX ст.)

Луцький інститут розвитку людини Університету "Україна" (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Процес створення системи підготовки спеціалістів фізичного виховання в Польщі розпочався в другій половині XIX ст. У той період польські землі перебували під владою Пруссії, Австро-Угорщини й Росії, що мало вирішальний вплив на тогочасний стан польської освіти, яка в таких умовах не мала можливості повноцінного розвитку, у різних регіонах існувала значна відмінність в організації шкільництва. Одночасно в другій половині XIX ст. на польських землях почався стрімкий і бурхливий розвиток капіталістичних ринкових відносин, унаслідок чого значно зросли суспільні потреби у кваліфікованих спеціалістах у різних галузях суспільно-господарського життя, у тому числі вчителях із різних предметів, включаючи фізичне виховання.

Завдання дослідження полягає у виявленні провідних тенденцій у розвитку системи підготовки вчителів фізичного виховання в Краківському та Познанському університетах Польщі в другій половині XIX та 30-х роках XX ст.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Дослідження проводилось у 2006–2007 рр. на базі бібліотечних фондів міської й педагогічної бібліотек м. Пйотркува-Трибунальського, Радомської наукової бібліотеки, університетської наукової бібліотеки Лодзинського університету.

Протягом першої половини XIX ст. в Кракові та Познані відбувався процес зростання популярності фізичного виховання в середовищі гімназійної й студентської молоді. Так, у 1817 р. при Краківському університеті відкрито курси кінної їзди, плавання, фехтування. Активну діяльність у популяризації фізичного виховання проводив професор медичного відділу Краківського університету Л. Берковський (1801–1860), який першим на польських землях розпочав упровадження в практику сучасних на той період методів і форм фізичного виховання. Л. Берковський тривалий час вивчав досвід Франції й Німеччини в галузі фізичного виховання школярів і після повернення до Батьківщини, відкрив у Кракові школи гімнастики та плавання (над Віслою), а зимою там обладнали ковзанку для молоді.

У Познані у 1840–1842 рр. діяв гімнастично-ортопедичний заклад, який заснував Т. Матецький (1810–1886). Головними методами лікування в ньому були заняття із застосуванням елементів плавання й гімнастики. Цей заклад активно відвідувала міська молодь.

Важливе значення мало впровадження в 1869 р. на землях підлеглих австро-угорській адміністрації до шкільних навчальних планів обов'язкового предмета – Фізичного виховання, але загалом керівництво шкіл недооцінювало значення цієї навчальної дисципліни. Крім того, не було відповідно підготовлених спеціалістів та належних умов для проведення навчального процесу з цього предмета. У 1871 р. в цьому регіоні відкрито дев'ять вчительських семінарій, у яких розпочалася підготовка вчителів для проведення уроків із фізичного виховання в школах. Однак ці середні навчальні заклади не могли забезпечити потреби шкіл у спеціалістах із цієї галузі.

Особливо активно в період 70–80-х рр. XIX ст. діяло гімнастичне товариство "Сокол" у Львові й Кракові, де проводили свою науково-педагогічну діяльність такі відомі польські вчені та спеціалісти, як А. Дурський, Т. Зелінський, Н. Цибульський. Керівництво "Сокола" головною метою вважало фізичне й духовне відродження народу як необхідну умову повернення політичної незалежності Польщі. Діяльність краківського "Сокола" була також спрямована на популяризацію спорту та підтримку скаутського руху серед молоді [2].

У жовтні 1895 р. при Краківському університеті за активної участі викладачів відкрито 2-річні гімнастично-наукові курси для потреб середніх шкіл і вчительських семінарій. Першим керівником